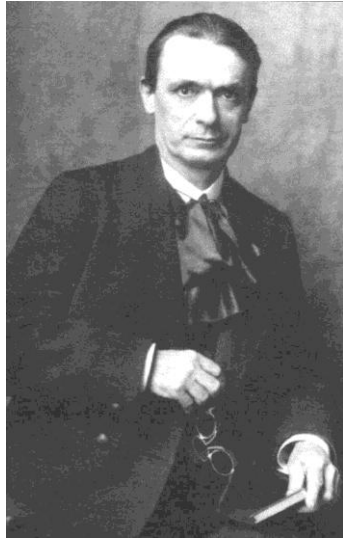

רודולף שטיינר

הכרה אימגינטיבית והכרה אינספירטיבית

[הוצאת בדולח](#) מקדישה, ללא תמורה, את התרגום לעברית של ספר זה לקהל קוראות וקוראי ספרות אנתרופוסופית על מדע הרוח מייסודו של רודולף שטיינר.
אפשר להעבירו הלאה, ללא תמורה.
פניות באימייל לכתובת bdolah.books@gmail.com
קובץ זה אינו למכירה ו/או למסחר בכל דרך שהיא.

"... כך, להכרה אימגינטיבית, תכונות הנפש מתקרבות לאלו של הגוף ותכונות הגוף – לאלו של הנפש. וכאשר אנו רואים את הנפש והרוח נארגים ונשזרים עם הגופני-פיזי, השניים נעשים דומים יותר. הדבר הוא כאילו התנסותנו במה שהינו של הנפש, רכשה אופי חומרי, בעוד שהשקפתנו על החיים הגופניים, החיים הפיזיים באופן כללי, עברה ספיריטואליזציה..."

מתוך: הכרה אימגינטיבית והכרה אינספיריטיבית, GA-209.

– רודולף שטיינר –

IMAGINATIVE COGNITION AND INSPIRATIVE COGNITION

By Rudolf Steiner

GA-209

דורנאך, 23 בדצמבר 1921

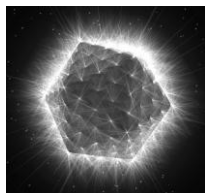
תרגום מאנגלית ועריכה: מוריס איטח

מהדורה ראשונה 2026

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני או אחר – כל חלק שהוא מהחומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמו"ל.

© כל הזכויות למהדורה העברית שמורות 2026 לבדולח הוצאה לאור

email: bdolah.books@gmail.com

במהלך ההרצאות הללו הסברתי לעתים קרובות כיצד אדם אינו שרוי במצב של שינה רק במהלכה של שינה רגילה, אלא שמצב זה גם ממלא חלק בחייו המודעים היומיומיים. אכן, הדבר מחייב אותנו לתאר את המצב של ערות מלאה כקיים, אפילו בתודעה היומיומית, עבור חיינו המושגיים בלבד. בהשוואה לחיים המושגיים, מה שאנו נושאים בתוכנו כחיי-הרגש שלנו אינו קשור קשר הדוק כל-כך למצב הערות שלנו. למתבונן הבלתי-משוחד, חיי-הרגש שלנו מגלים קרבה לחיי-החלומות; אם כי, חיי-החלומות מתנהלים בתמונות וחיי-הרגש מתנהלים בדרך שכולנו מכירים. עם זאת, אנו במהרה נוכחים לדעת שמצד אחד חיי-החלומות – שכידוע לנו מופיעים בתמונות בחיי היומיום, עובדות שאינן ידועות לתודעה הרגילה – יכולים להישפט רק על-ידי כושר ההבחנה המושגי שלנו. זה באמצעות כושר זה שאפשר לאמוד את הטווח והמשמעות בשלמותם של חיי-הרגש שלנו. ומה שמתרחש באימפולס-רצון, בביטוי, בפעילות, של הרצון, פשוט נסתר מהתודעה הרגילה כמו מה שקורה לאדם, כישות נפש ורוח, בשינה חסרת-חלומות, מרגע ההירדמות ועד רגע ההתעוררות.

מה שלמעשה מתרחש כאשר אנו מבצעים פעולת רצון פשוטה ביותר, כאשר, הבה נאמר, בכך שיש לנו דחף לבצעה, אנו מניפים יד או רגל, הינו למעשה עבורנו מסתורין גדול כמו מה שמתרחש בשינה. רק מפני שאנו יכולים לראות את התוצאה של פעולת רצון שהפעולה עצמה חודרת אל תוך תודעתנו.

כאשר חשבנו להניף את הזרוע שלנו – זוהי רק מחשבה – אנו רואים שכאשר זה התרחש, כיצד הזרוע אכן הונפה. זה באמצעות חיינו המושגיים שאנו לומדים את תוצאתה של פעולת רצון. אך, הביצוע הממשי של המעשה נשאר נסתר מהתודעה הרגילה, כך שאפילו במהלך שעות הערות שלנו, מה שעולה בתוכנו כאימפולס של רצון, עלינו לייחסו למצב של שינה. וחיי-הרגש שלנו בכללותם מתנהלים פשוט כמו חלום.

עתה, מה שמעניין אותנו כאן הוא שכאשר הן נלקחות ככוליות, העובדות שהזכרתי עתה יכולות להיות ברורות למדי לתודעתנו הרגילה, אף על פי, אולי, כאשר ניתן להן פירוש מופשט, נקודות מסוימות לא תיראנה כך מיד. אך, על-ידי כך שנעקוב בקפדנות אחר העובדות הנדונות, נגלה שמה שנאמר נכון.

התודעה, בהיותה מפותחת, מסוגלת לעקוב אחר העובדות הללו. במיוחד, היא יכולה להתבונן בפרטי פרטים בחיים המושגיים ובחיי-הרצון. אנו יודעים כיצד באמצעות תרגילים אשר מתוארים ביצירות ספורות שלי, ידיעה אובייקטיבית יכולה להתרומם לכדי ידיעה אימגינטיבית. בהיותה נבחנת, ידיעה או הכרה אימגינטיבית זו מראה, בהתחלה, את הקשר האמיתי שלה לישות האנושית ככוליות. ברם, יועיל לנו להיזכר בעובדות מסוימות ביחס לתודעה רגילה, לפני שנמשיך למה שיש לידיעה אימגינטיבית זו לומר בעיקר על הכוח המושגי של האדם ועל רצונו.

אם כך, הבה נתבונן בחיים הממשיים של החשיבה – החיים המושגיים. יהיה עליכם להודות: אם החיים המושגיים הללו נחווים בלי דעות קדומות, הרי שלא נחוש אותם כמציאות. מושגים עולים

בחיי-הנפש שלנו ואין שום ספק שהמהלך הפנימי של תפיסותיו של אדם הוא משהו אשר מתווסף למהלך החיצוני של העובדות. המהלך החיצוני של מאורעות אינו דורש מיד את הליווי של תפיסה אשר נחוות באופן פנימי. העובדה שלגביה אנו יוצרים אידיאה, הייתה יכולה להתרחש בלי שנחוה אותה כאידיאה. השתקעותנו בתפיסות הללו, מלמדת אותנו שגם בהן אנו חיים, בהשוואה לעולם החיצוני, במשהו שאינו ממשי. מצד שני, דווקא במה שנוגע לחיי-הרצון – אשר נראים לתודעה הרגילה כמו התנסות בשינה – אנו נעשים מודעים לממשותנו ולאמת ביחס לקשר שלנו עם העולם.

בעודנו יוצרים מושגים, אנו מגלים יותר ויותר שהמושגים הללו חיים בתוכנו בדיוק כפי שתמונות של אובייקטים נמצאות שם בראי. ובאותה מידה מועטה, כמו במקרה שבדרך-כלל מכונה 'העולם הממשי', אנו חשים שתמונות-הראי הן ממשיות, שאנו רואים – אם תבונתנו בריאה – את המושגים שלנו כממשיים.

אבל, יש דבר נוסף אשר מונע את שיוך הממשות שלנו למושגים וזוהי תחושת החירות שלנו. פשוט דמינו לעצמכם שבעודכם יוצרים מושגים, חיינו בהם כך שהם פועלים בתוכנו באותה דרך שבה הטבע פועל. החיים המושגיים היו כמו משהו אשר מתרחש בחוץ בטבע, מתרחש ככורח. היינו נכבלים בשרשרת של צרכים שממנה חשיבתנו לא הייתה מסוגלת להשתחרר. שלעולם לא הייתה לנו תחושה של חירות, לכשעצמה, הינה עובדה ממשית. אנו חווים את עצמנו כישויות אנוש חופשיות רק כאשר אימפולסים חופשיים אשר חיים בתוכנו, נובעים מתמונות שאין להן מקום בשרשרת הצרכים הטבעיים. רק מפני שאנו חיים עם המושגים שלנו בתמונות מחוץ לתופעות הטבע הנחוצות שאנו מסוגלים, מתוך מושגים כאלה, לחוות אימפולסים חופשיים של רצון.

כאשר אנו בוחנים כך את חיינו המושגיים, אנו קולטים שהם לגמרי לא-ממשיים; בעוד שחיי-הרצון שלנו מבטיחים לנו את ממשותנו. כאשר הרצון נמצא בפעולה, הוא יוצר שינויים בעולם החיצוני – שינויים שמחויבים אנו להתייחס אליהם כממשיים. באמצעות הרצון שלנו, אנו יוצרים קשר ממשי עם העולם החיצוני. לכן, זה רק כישויות של רצון שאנו יכולים לתפוס את עצמנו כממשיות בעולם החיצוני.

כאשר אנו ממשיכים מהעובדות הללו – אשר מוכחות בקלות בתודעה הרגילה – לאלה שהאימגינציה יכולה למסור לנו, אנו מגלים את הדברים הבאים. לאחר שרכשנו ידיעה אימגינטיבית ובהיותנו מצוידים בה, מנסים להגיע לידיעה של האדם עצמו, אז, למעשה, הוא מופיע בשני היבטים כישות שונה למדי ממה שהוא עבור התודעה הרגילה. עבור התודעה הרגילה, גופנו הפיזי מהווה מהות העומדת ברשות עצמה אשר נמצאת במנוחה. אנו מבדילים בין איבריה הנפרדים והתבוננות באיבר במצב רגיל שלנו של תודעה. יש לנו את הרושם שאנו עוסקים באיבר עצמאי של הגוף שכמשהו שלם בפני עצמו, אפשר לתארו בקווי-מתאר ברורים.

זה פוסק ברגע שבו אנו מתעלים לידיעה אימגינטיבית וחוקרים מאותה נקודת-מבט את חיי-הגוף. אז, דבר זה אשר נמצא במנוחה, מראה – אם איננו רוצים להיות תיאורטיים באמת, שכמובן תמיד אפשר להראות בתרשים – שבלתי-אפשרי לתארו בקווי-מתאר ברורים. במקרה של הריאות, הלב, הכבד וכן הלאה, בלתי-אפשרי לעשות זאת כאשר אנו מתעלים לידיעה אימגינטיבית. כי, מה שזה מגלה ביחס לגוף הוא תנועתו הבלתי-פוסקת – לבטח לא משהו אשר נמצא במנוחה; הוא מהווה תהליך, התהוות, זרימה, שההכרה האימגינטיבית מביאה לתשומת-לבנו. אדם עשוי לומר שהכול מפעפע, בתנועה פנימית, לא רק במרחב אלא בדרך נמרצת, דבר אחד זורם לתוך דבר אחר. איננו מתמודדים עוד עם איברים מושלמים אשר נמצאים במנוחה; ישנם התהוות, חיים, אריגה פעילים. איננו יכולים לדבר עוד על ריאות, לב, כבד, אלא על תהליכים – על תהליך-של-ריאה, תהליך-של-לב, תהליך-של-כבד. והתהליכים הנפרדים הללו מרכיבים יחד את התהליך כולו – האדם. אופייני למחקר שלנו על הישות האנושית מנקודת-מבטה של ידיעה אימגינטיבית, שהאדם מופיע כמשהו נע, כמשהו מתמיד, במצב של התהוות נצחית.

חישבו מה מסמל שינוי זה בהשקפתנו על האדם; כלומר, כאשר אנו רואים תחילה את הגוף האנושי עם איבריו בעלי קווי-מתאר ברורים ולאחר מכן אנו מפנים את מבטה של נפשנו אל חיי-הנפש הפנימיים, בגלותנו שאין שם דבר שאפשר לתארו באופן ברור. בחיי-הנפש, אנו רואים את אשר מתנהל בזמן, תמיד משהו מתהווה, לעולם אינו במנוחה. חיי-הנפש אכן מתגלים כתהליך שהינו בר-תפיסה אך ורק באופן פנימי, תהליך של נפש ורוח, עם זאת גלוי-לעין בבירור. תהליך זה בחיי-הנפש, אשר קיים שם עבור התודעה הרגילה כאשר ישותו הפנימית של האדם נבחנת בלי דעות קדומות, למצב זה של התהוות בחיי-הנפש, יש מעט מאוד דמיון לחיי-הגוף בהיותו במנוחה. נכון שגם חיי-הגוף מציגים תנועה; הנשימה היא תנועה, זרימת-הדם היא תנועה. ברם, ביחס לדרך שבה אדם מופיע בפני הכרה אימגינטיבית, הייתי מתאר זאת רק כשלב בדרך לתנועה. בהשוואה לתנועות העדינות והמעודנות של הגוף הפיזי האנושי אשר מתגלה להכרה אימגינטיבית, זרימת-הדם, הנשימה ותנועות גופניות אחרות, נראות סטטיות באופן יחסי.

בקיצור, הידיעה האובייקטיבית של הגוף האנושי אשר נקלטת על-ידי תודעתו הרגילה, שונה מאוד ממה שנקלט כחיי-הנפש, כלומר נמצא במצב תמידי של התהוות – שתמיד מכניס את עצמו לתנועה ולעולם אינו נמצא במנוחה.

ברם, כאשר אנו בוחנים באימגינציה את הגוף האנושי, הוא נעשה נייד באופן פנימי ובהופעתו הוא נעשה דומה יותר לחיי-הנפש. כך, הכרה אימגינטיבית מאפשרת לנו לרומם את הופעת הגוף הפיזי לרמתה של הנפש. נפש וגוף מתקרבים זה לזו. עבור ההכרה האימגינטיבית, הגוף במהותו הפיזית מופיע כאשר הוא דומה יותר לנפש. אך כאן, הבאתי לתשומת-לבכם שני דברים אשר משתייכים לתחומים שונים למדי. ראשית, הראיתי כיצד הגוף הפיזי מופיע בפני הכרה אימגינטיבית כמשהו אשר נמצא תמיד בתנועה, תמיד במצב של התהוות. לאחר מכן, הצבעתי על הדרך שבה, עבור הראייה הפנימית של תודעתנו הרגילה, גם

חיי-הנפש הרגילים מתהווים ללא הרף, מתנהלים באופן הדוק – למעשה, חיים שבלתי-אפשרי לייחס להם קווי-מתאר ברורים.

ברם, כאשר אנו מתעלים להכרה אימגינטיבית, חיי-הנפש הללו משתנים גם עבור הראייה הפנימית והם משתנים בכיוון הפוך לחיי-הגוף. אפשר להבחין בכך שבהיותנו חדורים בידיעה אימגינטיבית, איננו חשים עוד חירות כלשהי של תנועה במחשבותינו, בהשתלבותן ההדדית. אנו גם חשים שעל-ידי התעלות להכרה אימגינטיבית, מחשבותינו רוכשות שליטה מסוימת על חיי-הנפש שלנו. בתודעה רגילה, אנו יכולים לחבר מחשבה אחת לאחרת, ולשלב או לא, עם חירות פנימית, נושא ונשוא – אנו חשים חופשיים בשילוב מושגינו.

אין זה כך כאשר אנו רוכשים ידיעה אימגינטיבית. אז, בעולם-המחשבות, אנו חשים כאילו בתוך משהו אשר פועל באמצעות כוחותיו שלו. אנו חשים כאילו אנו לכודים במארג של מחשבות, בדרך כזו שהמחשבות משתלבות זו בזו באמצעות כוחותיהן שלהן, באופן בלתי-תלוי בנו. איננו יכולים עוד לומר 'אני חושב' – אלא נאלצים לשנות זאת ל-: 'הוא חושב'. למעשה, איננו חופשיים לעשות אחרת. אנו מתחילים לתפוס את החשיבה כתהליך ממשי – חשים שהיא תהליך ממשי בתוכנו כפי שבחיי היומיום אנו חווים את אחיזת הכאב ולאחר מכן את השפעתו החולפת או את הופעתו והיעלמותו של משהו נעים. בהתעלות להכרה אימגינטיבית, אנו חשים את ממשותו של עולם-המחשבות – משהו בעולם-המחשבות דומה להתנסות בגוף הפיזי.

מזה אפשר לראות כיצד, באמצעות ידיעה אימגינטיבית, החיים המושגיים של הנפש נעשים דומים יותר לחיי-הגוף מאשר לחיי-הנפש – כפי שנראה באמצעות הראייה הפנימית של התודעה הרגילה. בקיצור, הגוף גדל כמו נפש והנפש נעשית דומה יותר לגוף, במיוחד כמו אותם תהליכים גופניים שלתודעה האימגינטיבית הם מתגלים בהתהוותם.

כך, להכרה אימגינטיבית, תכונות הנפש מתקרבות לאלו של הגוף ותכונות הגוף – לאלו של הנפש. וכאשר אנו רואים את הנפש והרוח נארגים ונשזרים עם הגופני-פיזי, השניים נעשים דומים יותר. הדבר הוא כאילו התנסותנו במה שהינו של הנפש, רכשה אופי חומרי, בעוד שהשקפתנו על החיים הגופניים, החיים הפיזיים באופן כללי, עברה ספיריטואליזציה.

זוהי עובדה חשובה אשר מתגלה להכרה אימגינטיבית. וכאשר נעשית התקדמות נוספת לקראת הכרה אינספיריטיבית, אנו מגלים סוד נוסף ביחס לישות האנושית הגלויה. ברכשנו ידיעה אינספיריטיבית, אנו לומדים יותר על הטבע החומרי של החשיבה, על הכושר המושגי; אנו לומדים לראות עמוק יותר אל תוך מה שלמעשה מתרחש בעודנו חושבים.

עתה, כפי שאמרתי, אין לנו יותר חירות בחיי-החשיבה שלנו. 'הוא חושב' ואנו נלכדים במארג של 'הוא חושב' זה. בנסיבות מסוימות, המחשבות זהות לאלה שבתודעה רגילה אנו משלבים או מפרידים בחירות, אבל בהתנסות אימגינטיבית אנו קולטים שזה מתרחש כאילו מתוך כורח פנימי.

מזה אנו רואים שזה לא בחיי-החשיבה, לכשעצמם, שאפשר לגלות חירות וכורח, אלא בגישתנו שלנו, ביחס שלנו, לחיי-החשיבה של התודעה הרגילה. אנו לומדים לזהות את המצב הממשי ביחס להתנסותנו, בתודעה רגילה, של אי-הממשות של המחשבות. בהדרגה, אנו מבינים את הסיבה להתנסות זו ואז הדברים הבאים נעשים ברורים.

באמצעות התהליך האורגני, האורגניזם שלנו מכניס ומפריש חומרים. אך, אין זה רק עניין של החומרים הללו אשר מפרידים את עצמם מהתהליך האורגני של הגוף ומופרשים החוצה על-ידי איברי ההפרשה – אחדים מהחומרים הללו נאגרים בתוכנו. לאחר שהם הופרשו מתהליכי-החיים, הם נשארים, במידה מסוימת, במערכת העצבים ובמקומות אחרים באורגניזם. בתהליכי-החיים שלנו, אנו עסוקים ללא הרף בנייתוק חומרים חסרי-חיים. בני-אדם אשר מסוגלים לעקוב בפרטי-פרטים אחר התהליך של החיים האנושיים, יכולים להבחין באגירה הזאת של חומרים חסרי-חיים בכל מקום באורגניזם. חלק גדול מהם מופרש, אך ישנה אגירה כללית של כמות מסוימת בצורה דלילה יותר. חיי האורגניזם האנושי הם כאלה שהם תמיד עוסקים בתהליך האורגני – בצורה הבאה.¹ אבל, בכל מקום בתוך התהליך האורגני, אנו רואים חומר א-אורגני חסר-חיים, שאינו מופרש אלא נאגר.² ציירתי את הנקודות האדומות הללו בהדגשה, כי זה בעיקר החומר חסר-החיים שאינו מופרש, אשר נסוג לאיבר של הראש האנושי, שם הוא נשאר.

עתה, האורגניזם האנושי חדור לפני ולפנים על-ידי ה'אני' (אני מציין זאת בגיר ירוק). בתוך האורגניזם, ה'אני' בא במגע עם החומרים חסרי-החיים אשר הופרדו והוא חודר אותם. כך, האורגניזם שלנו מופיע כאילו יש לו, מצד אחד, את התהליכים האורגניים שלו חדורים על-ידי ה'אני', התהליך אשר כולל את החומר החי, כולל מה שהינו חסר-חיים – או עלינו לומר 'עבר מינרליזציה' – באורגניזם החדור על-ידי ה'אני'.

אם כן, זה מה שתמיד מתרחש בעודנו חושבים. מגורה מבחוץ על-ידי רשמי-חושבים או מבפנים על-ידי זיכרונות, ידו של ה'אני' על העליונה ביחס לחומרים חסרי-החיים – בהתאמה עם גירוי החושבים או הזיכרונות – והוא מנדנד את החומרים חסרי-החיים הללו הלוך ושוב בתוכנו, שאנו כמעט עשויים לומר: הוא מצייר עמם תרשימים בתוכנו. כי, זו אינה תפיסה סמלית; שימוש זה בחומר א-אורגני על-ידי ה'אני'

¹ על הלוח מצויר תרשימים.
² מודגש בגיר אדום.

הוא ממשות מוחלטת. אפשר להשוותה לפירוק גיר לכדי אבקה ולאחר מכן עם אצבע מרוחה באבקת גיר לצייר סוגים שונים של דמויות. זוהי עובדה ממשית שה'אני' מכניס את החומר חסר-החיים הזה לידי תנועה, שולט בו ומצייר עמו דמויות בתוכנו, אם כי הדמויות אינן דומות כלל לדמויות אשר מצוירות בחוץ. עם זאת, ה'אני', בעזרת חומר חסר-חיים זה, באמת מצייר תרשימים ויוצר גבישים בתוכנו – אם כי לא גבישים כמו אלו שנמצאים בממלכת המינרלים.³

מה שמתרחש בדרך הזאת בין ה'אני' והחומר אשר עבר מינרליזציה בתוכנו והתנתק במצב מעודן אך מוצק – הוא שמספק את הבסיס החומרי לחשיבתנו. למעשה, להכרה האינספירטיבית, תהליך החשיבה, התהליך המושגי, מתגלה כשימוש שה'אני' עושה בחומר אשר עבר מינרליזציה באורגניזם האנושי. הייתי מדגיש שזה מספק תמונה מדויקת יותר ממה שתיארתי לעתים קרובות באופן מופשט, באמרי: בכך שאנו חושבים, אנו כל הזמן מתים. מה שבתוכנו נמצא במצב מתמיד של התנוונות, בהינתקו מהחי ועובר מינרליזציה, עם זה ה'אני' מצייר תרשימים, תרשימים ממשיים, של כל המחשבות שלנו. רק הפעילות והאריגה של ה'אני' בממלכת המינרלים, הן אשר מאפשרות לנו להחזיק בכושר החשיבה.

אתם רואים, זה מה שתיארתי כאן אשר התחיל לעלות אצל המטריאליסטים מן המאה התשע-עשרה, אם כי הם לא הבינו אותו כהלכה. לפרקליטים הטובים ביותר של המטריאליזם – ואחד הטובים ביותר היה קזולבה – היה מושג מעורפל שבעוד שמחשבות מתנופפות דרכנו, תהליכים פיזיים נמצאים בפעולה. ברם, המטריאליסטים הללו שוכחים – וזהו המקום שלתוכו הטעות התגנבה – שה'אני' הרוחי הטהור הוא שמצייר תרשימים בתוכנו באופן פנימי עם מה שעבר מינרליזציה. ובתרשים פנימי זה תלוי מה שאנו יודעים על ההתעוררות הממשית של התודעה הרגילה.

עתה, הבה נתייחס לצד הנגדי בישות האנושית, הצד של אימפולסי-רצון. אם תיזכרו במה שתיארתי, אולי תתפסו כיצד ה'אני' נכלא במה שעבר מינרליזציה בתוכנו. אבל, הוא מסוגל להשתמש בחומר זה אשר עבר מינרליזציה כדי לצייר עמו באופן פנימי. ה'אני' מסוגל להשתקע מטה אל תוך מה שעבר מינרליזציה.

מצד שני, אם נחקור את תהליכי-החיים, היכן שמוצאים את החומרים שלא עברו מינרליזציה, נגיע לבסיס החומרי של הרצון. בשינה, ה'אני' עוזב את הגוף הפיזי, בעוד שברצון, ה'אני' רק נהדף מחלקים מסוימים של האורגניזם. בשל כך, באותם רגעים שבהם זה כך, אין באותו אזור שום דבר שעובר מינרליזציה; שם, הכול מלא חיים. מתוך החלקים הללו של האורגניזם, היכן שהכול חי וממנו, באותו רגע, לא מתנתק דבר אשר עבר מינרליזציה, יתגלו האימפולסים. אך אז, ה'אני' נהדף החוצה; הוא נסוג אל תוך

³ ראה אדום בתרשים.

מה שהינו מינרלי. ה'אני' יכול לפעול על החומרים אשר עברו מינרליזציה, אך לא על מה שהינו חי, ממנו הוא נהדף החוצה. בדיוק כאשר אנו שקועים בשינה בלילה שה'אני' שלנו נהדף החוצה מתוך הגוף הפיזי כולו.

אך אז, ה'אני' נמצא מחוץ לגוף בעוד שתהליך המינרליזציה מתרחש, הוא נדחף פנימה. זהו התהליך המעניק-חיים אשר הודף את ה'אני' אל מחוץ לחלקים מסוימים של הגוף; אז, ה'אני' נמצא מחוץ לאותם חלקים באותה מידה שבה בשינה הוא נהדף אל מחוץ לגוף כולו. לפיכך, אנו יכולים לומר שכאשר הרצון נמצא בפעולה, חלקים של ה'אני' נמצאים מחוץ לתחומים של הגוף הפיזי שאליהם הם מיוחסים. ואותם חלקים של ה'אני' – היכן הם נמצאים אז? הם נמצאים בחוץ במרחב שמסביב והם מתאחדים עם הכוחות אשר אורגים שם. בכך שאנו מכניסים את רצוננו לפעולה, אנו יוצאים מחוץ לעצמנו עם חלק מה'אני' שלנו ואנו מכניסים לתוכנו כוחות שמקומם בעולם החיצוני. כאשר אני מניע זרוע, זה לא נעשה על-ידי משהו שבא מתוך האורגניזם, אלא על-ידי כוח חיצוני שלתוכו ה'אני' נכנס רק בכך שהוא נהדף באופן חלקי אל מחוץ לזרוע. ברצון, אני יוצא מגופי ואני מניע את עצמי באמצעות כוחות חיצוניים. איננו מרימים את רגלנו באמצעות כוחות אשר נמצאים בתוכנו, אלא באמצעות אותם כוחות שלמעשה פועלים מבחוץ. זה אותו דבר כאשר מניעים זרוע. כפי שבחשיבה, דרך הקשר של ה'אני' לחלק אשר עבר מינרליזציה של האורגניזם, אנו נהדפים פנימה, כך ברצון כמו בשינה, אנו נהדפים החוצה. מי שאין לו תפיסה של האדם כישות קוסמית, אינו מבין את הרצון; מי שכבול על-ידי הגוף האנושי ואינו מבין שברצון הוא מכניס לתוכו כוחות אשר נמצאים מעבר לו, אינו מבין את הרצון.

ברצון, אנו משתקעים בעולם, מתמסרים לו. לכן, אנו יכולים לומר: התופעה החומרית אשר מלווה את החשיבה היא תהליך מינרלי בתוכנו, משהו אשר מופק על-ידי ה'אני' בחלקים אשר עברו מינרליזציה של האורגניזם האנושי. הרצון מייצג בתוכנו המרצה, הרחבה, של ה'אני', שאחר-כך הופך לאיבר של העולם הרוחי החיצוני ומשם הוא פועל חזרה על הגוף.

אם ברצוננו לצייר תרשים על הקשר בין חשיבה ורצון, זה מוכרח להיעשות בדרך הבאה.⁴ אתם רואים, אפשר לעבור מראייה פנימית של חיי-הנפש למקבילה הפיזית שלה, בלי להתפתות וליפול באופן חד-צדדי לתוך מטריאליזם. אנו לומדים לזהות את אשר מתרחש בדרך חומרית בחשיבה וברצון. אך, ברגע בו אנו יודעים כיצד ה'אני', בחשיבה, ממלא חלק ממשי עם מה שהינו א-אורגני, וכיצד, מצד שני, דרך התהליך האורגני המעניק חיים בגוף, הוא נהדף אל תוך הרוח, אז לעולם לא נאבד את ה'אני'.

⁴ על הלוח מצויר תרשים.

בכך שה'אני' נהדף אל מחוץ לגוף, הוא מאוחד עם כוחותיו של הקוסמוס; ובפעילותו פנימה מבחוץ, מהתחומים הרוחיים של הקוסמוס, ה'אני' מפתח את הרצון.

לכן, המטריאליזם מוצדק מצד אחד, בעוד שמצד שני, הוא כבר אינו תופס עוד. פשוט לתקוף את המטריאליזם, מבטא גישה שטחית. כי, מה שבמובן חיובי יש למטריאליסט לומר, מוצדק. הוא שוגה רק כאשר הוא ניגש לתפיסת-העולם הרחבה כולה של האדם, מכיוון אחד בלבד.

באופן כללי, כאשר עוקבים באופן פנימי ורוחי אחר העולם וכל אשר מתרחש בו, מתגלה יותר ויותר שהעמדות החיוביות של בני-אדם אינדיבידואלים, מוצדקות, אך לא אלה שהינן שליליות. ובהקשר זה, הספיריטואליזם צר, לעתים קרובות, כמו המטריאליזם. במה שהוא מאשר באופן חיובי, המטריאליסט צודק כפי שהספיריטואליסט צודק בעמדתו, בהיותו חיובי. רק בהיותם שליליים שהם סוטים מהנתיב ושוגים. ואכן, אין זו טעות של מה בכך כאשר, באופן חובבני, בני-אדם מדמיינים לעצמם שהם הצליחו בשאיפתם לתפיסת-עולם רוחית בלי שתהיה להם הבנה כלשהי על תהליכים חומריים ואז הם מסתכלים במטריאליזם מגבוה. אכן, העולם החומרי חדור ברוח. אבל, אל לנו להיות חד-צדדיים; מוכרחים אנו ללמוד גם על מאפייניו החומריים, בהכירנו בכך שלמציאות יש לגשת מכיוונים שונים, אם ברצוננו להגיע למלוא משמעותה.

זהו שיעור אשר נלמד בדרך הטובה ביותר על-ידי תפיסת-עולם כמו זו אשר מוצעת על-ידי האנתרופוסופיה.

*

רשימת ספרים והרצאות בהוצאת בדולח

רשימת הספרים וההרצאות בהוצאת בדולח מופיעה באתר:

<https://bdolah-books.wixsite.com/bdolah-books>